

Środki ostrożności dla osób bez prawidłowo funkcjonującej śledziony

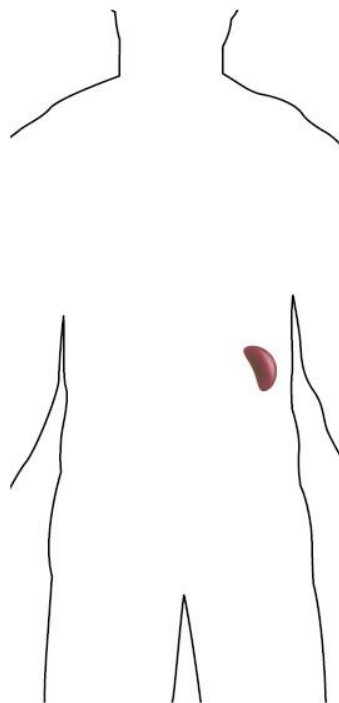
Śledziona jest narządem zlokalizowanym po lewej stronie jamy brzusznej, schowanym pod łukiem żebrowym, za żołądkiem. U zdrowej osoby jest wielkości jej pięści. Śledziona produkuje przeciwciała i usuwa z krwi bakterie. Wspiera organizm w zwalczaniu infekcji.

Jakie są czynniki ryzyka upośledzenia funkcji śledziony?

- Chirurgiczne usunięcie śledziony (splenektomia)
- Wysokie dawki radioterapii (co najmniej 40Gy/4000cGy) na jamę brzuszną
- Aktualnie aktywna przewlekła choroba przeszczep przeciw gospodarzowi (cGVHD, ang. chronic graft versus host disease) będąca powikłaniem po przeszczepieniu szpiku lub komórek macierzystych z krwi obwodowej.

Jakie problemy mogą wystąpić u osób bez prawidłowo funkcjonującej śledziony?

U osób, które nie mają śledziony lub u których nie funkcjonuje ona prawidłowo, istnieje zwiększone ryzyko ciężkich infekcji. Infekcje mogą być śmiertelne, jeżeli nie zostanie podjęte natychmiastowe leczenie.

U osób bez prawidłowo funkcjonującej śledziony najczęściej występują infekcje spowodowane bakteriami otoczkowymi (bakterie posiadające zewnętrzną otoczkę, która chroni je przed działaniem układu odpornościowego człowieka). Niektóre z nich to: *Streptococcus pneumoniae*, *Haemophilus influenzae* i *Neisseria meningitidis*.

Jakie są objawy infekcji?

Objawem infekcji jest gorączka. Często gorączka wywołana jest przez wirus (jak w przypadku grypy), a nie przez niebezpieczną bakterię. Stwierdzenie, czy bakteria jest przyczyną gorączki, nie jest możliwe bez wykonania badania bakteriologicznego (badanie próbki krwi na obecność bakterii). Niestety, uzyskanie wyniku trwa od kilku godzin do kilku dni. Dlatego zawsze, gdy masz gorączkę, musisz zażywać antybiotyk, jak w przypadku ciężkiej infekcji, przynajmniej do czasu otrzymania wyniku badania bakteriologicznego. Inne objawy infekcji to: nadmierne zmęczenie, bóle mięśni, dreszcze, bóle głowy, wymioty, biegunka i ból brzucha. Objawy te mogą wskazywać na obecność infekcji, nawet jeśli nie masz gorączki. Skontaktuj się ze swoim lekarzem, jeżeli zauważysz u siebie takie objawy. Regularnie mierz temperaturę zawsze, gdy zauważysz u siebie objawy infekcji. Jeżeli nie jesteś pewny, czy występujące objawy wskazują na infekcję, skontaktuj się z lekarzem w celu uzyskania zaleceń.

Co powinienem zrobić, gdy mam gorączkę?

Jeśli temperatura u Ciebie wynosi **38,3° C lub więcej**, powinieneś:

- **Natychmiast zgłosić się do lekarza (nawet jeżeli zażywasz antybiotyk)**
- **Poinformować lekarza, że nie masz prawidłowo funkcjonującej śledziony**
- **Podać wszystkie objawy (szczególnie objawy wymienione powyżej)**
- **Mieć wykonaną morfologię i badanie bakteriologiczne krwi na obecność bakterii**
- **Otrzymać silny antybiotyk (zastrzyk dożylny lub domięśniowy) przynajmniej do czasu poznania wyniku badania bakteriologicznego krwi**

Czy mogę cokolwiek zrobić, aby zapobiec infekcjom?

Szczepienia: szczepienia mogą zminimalizować ryzyko poważnych infekcji. Zalecamy szczepienie przeciw **pneumokokom, meningokokom i Hib (*Haemophilus influenzae typ B*)**. Sprawdź ze swoim lekarzem prowadzącym, czy byłeś szczepiony tymi szczepionkami i czy potrzebujesz dawki przypominającej. Dawka przypominająca szczepionki przeciw pneumokokom powinna być podana po co najmniej 5 latach od pierwszego szczepienia. Obecnie dostępne są dwa rodzaje szczepionki przeciw pneumokokom (skoniugowana i polisacharydowa), zastosowanie obu tych szczepionek daje lepszą ochronę niż pojedyncze szczepienie. Sprawdź ze swoim lekarzem, czy zostałeś odpowiednio zaszczepiony, jeżeli nie, umów się na wizytę, aby uzupełnić dawki. **Zalecamy również zaszczepienie się przeciwko grypie co rok**, aby zmniejszyć ryzyko infekcji bakteryjnej, która może być powikłaniem w przebiegu grypy. Jest bardzo ważne, abyś wiedział, że **nawet jeśli zostałeś zaszczepiony, istnieje ryzyko infekcji, gdyż szczepionki nie chronią w 100% przed zachorowaniem**.

Antybiotyki: Niektórzy lekarze zalecają profilaktyczne codzienne stosowanie antybiotyku, np. penicyliny, w nadziei że to pozwoli uniknąć poważnej infekcji bakteryjnej. Lekarze mogą wypisać receptę, abyś miał dostępny antybiotyk w

każdej chwili, gdy pojawią się objawy infekcji. W innych przypadkach dostaniesz receptę tylko wtedy, gdy udajesz się w podróż do miejsc, gdzie będzie utrudniony dostęp do opieki medycznej. Zażycie antybiotyku może być też konieczne przed planowanymi zabiegami, np. stomatologicznymi. **Pamiętaj, że bez względu na to, czy zażywasz antybiotyk czy nie, jeżeli wystąpią takie objawy jak gorączka, dreszcze lub inne wskazujące na poważną chorobę, natychmiast musisz zgłosić się po pomoc do lekarza.** Opóźnienie wizyty u lekarza nawet tylko o kilka godzin może być dla Ciebie bardzo niebezpieczne, ponieważ jeżeli jest to infekcja bakteryjna, Twój stan zdrowia może bardzo szybko ulec pogorszeniu.

Inne zalecenia

Ponieważ nie masz prawidłowo funkcjonującej śledziony, istnieje u Ciebie zwiększone ryzyko wystąpienia takich zakażeń jak:

Malaria: Jeżeli podróżujesz do krajów, gdzie występuje malaria, zachowaj szczególną ostrożność. Przed podróżą poproś lekarza o leki przeciw malarii. Podczas podróży używaj środków chroniących przed komarami (repelenty) i innych zabezpieczeń, jak siatki i odzież ochronna.

Ukąszenia przez zwierzę lub człowieka: Mogą powodować poważne infekcje bakteryjne. Jeżeli w wyniku ugryzienia masz ranę, natychmiast musisz zgłosić się po pomoc medyczną, żeby rozpocząć leczenie antybiotykiem.

Kleszcze: Osoby bez prawidłowo funkcjonującej śledziony mają zwiększone ryzyko wystąpienia zakażenia spowodowanego przez pierwotniaka z rodzaju *Babesia* (babeszjoza), który jest przenoszony przez kleszcze. Kleszcze te są najczęściej spotykane w północno-zachodniej części Stanów Zjednoczonych i w niektórych krajach Europy. (Uwaga: nie jest to ten sam drobnoustrój, który powoduje chorobę z Lyme – boreliozę). Wychodząc na zewnątrz w miejscach występowania kleszczy używaj odzieży ochronnej i środków przeciwko kleszczom (repelenty). Jeżeli zostaniesz ukąszony przez kleszcza na obszarach gdzie występuje *Babesia*, usuń kleszcza i skontaktuj się z lekarzem w celu ustalenia dalszego postępowania.

W jaki sposób służby medyczne zostaną poinformowane o tym, że nie mam prawidłowo funkcjonującej śledziony?

Upewnij się, że Twój lekarz, stomatolog i inny personel medyczny ma informację, że nie masz prawidłowo funkcjonującej śledziony. Powinieneś nosić plakietkę z ostrzeżeniem medycznym (na rękę lub na szyi) – na wypadek gdybyś potrzebował natychmiastowej pomocy, a nie byłoby z Tobą kontaktu, żeby udzielający Ci pomocy medycznej wiedzieli, że nie masz śledziony.

Zalecamy również, żebyś nosił w portfelu kartkę, na której zapisane będą zalecenia dla służb medycznych jak postępować z gorączkującą osobą, która nie ma prawidłowo funkcjonującej śledziony.

.....Telefon do lekarza.....

.....Imię i nazwisko lekarza.....

.....Imię i nazwisko pacjenta.....

Pacjent bez śledziona

OSTRZEŻENIE MEDYCZNE

OSTRZEŻENIE MEDYCZNE: Pacjent bez śledziona

Ten pacjent jest bez śledziona i jest zagrożony ryzykiem wystąpienia poważnych infekcji. Wymaga natychmiastowej pomocy medycznej, jeżeli temperatura wynosi $\geq 101^{\circ}\text{F}$ ($38,3^{\circ}\text{C}$) lub gdy występują objawy poważnej infekcji. Zalecane postępowanie:

1. Badanie fizykalne, morfologia krwi i badanie bakteriologiczne krwi.
2. Zastosowanie dożylnego antybiotyku o długim i szerokim spektrum działania (np. ceftriakson), przy jednoczesnym ścisłym monitorowaniu stanu klinicznego do uzyskania wyników badania bakteriologicznego krwi.
3. Hospitalizacja i poszerzenie osłony antybakteryjnej (np. przez dodanie wankomycyny) będzie konieczne, jeżeli wystąpią następujące okoliczności: znaczne zwiększenie liczby krwinek białych, neutropenia lub wyraźna zmiana w wynikach badania morfologii krwi; pacjent o wyglądzie ciężko chorej osoby; gorączka $\geq 103^{\circ}\text{F}$ (39°C); zapalenie opon mózgowych, zapalenie płuc lub inne ogniska poważnej infekcji; oznaki wstrząsu septycznego lub poważne infekcje w przeszłości

← Zgiąć tutaj

Autorzy: Teresa Sweeney, RN, MSN, CPNP, St. Jude Children's Research Hospital, Memphis, TN; i Wendy Landier, PhD, CPNP, Children's Hospital of Alabama, Birmingham, AL.

Weryfikacja: Smita Bhatia, MD, MPH; Julie Blatt, MD; Melissa M. Hudson, MD, Kevin C. Oeffinger, MD; Lise Yasui; Lisa Bashore, PhD, RN, CPNP, CPON i COG Late Effects Committee.

Zdrowe życie po leczeniu nowotworu w dzieciństwie, wieku nastoletnim i wczesnej młodości

Tłumaczenie: Danuta Gilarska (parent of a child with neoplastic disease), "KOLIBER" Charity Association, Krakow, Poland.

Weryfikacja tłumaczenia: Angelina Moryl-Bujakowska M.D., Ph.D., Department of Oncology and Hematology, University Children's Hospital, Krakow, Poland; Szymon Skoczeń M.D., Ph.D., Department of Oncology and Hematology, University Children's Hospital, Krakow, Poland.

Polish translation is provided by the Department of Pediatric Oncology and Hematology, Jagiellonian University Medical College, Krakow, Poland.

Tłumaczenie na język polski zostało wykonane przez Klinikę Onkologii i Hematologii Dziecięcej, Uniwersytet Jagielloński Collegium Medicum, Kraków, Polska.

Dodatkowe informacje na temat zdrowia dla osób, które zostały wyleczone z nowotworu wieku dziecięcego są dostępne pod adresem www.survivorshipguidelines.org

Uwaga: W odniesieniu do całej serii materiałów *Health Links*, pojęcie „nowotwór dziecięcy/wieku dziecięcego” jest używane do określania nowotworów, które mogą wystąpić w dzieciństwie, w wieku nastoletnim lub we wczesnej młodości. Materiały *Health Links* mają na celu dostarczenie informacji na temat zdrowia osobom, które zostały wyleczone z nowotworu wieku dziecięcego, niezależnie od tego, czy nowotwór wystąpił w dzieciństwie, w wieku dojrzewania lub we wczesnej młodości.

Oświadczenie i zawiadomienie o prawach własności

Wprowadzenie do Late Effects Guidelines i Health Links: *Wytyczne dotyczące długoterminowych obserwacji osób, które zostały wyleczone z nowotworu w dzieciństwie, okresie nastoletnim i we wczesnej młodości wraz z Health Links* zostały opracowane przez Children's Oncology Group w ramach wspólnych starań komitetu „The Late Effects Committee” i „Nursing Discipline” oraz są utrzymywane i aktualizowane przez komitet „Long-Term Follow-Up Guidelines Core Committee” w ramach Children's Oncology Group i powiązanych grup zadaniowych.

Do pacjentów chorych na nowotwór (w przypadku dzieci, do ich rodziców lub opiekunów prawnych): W razie jakichkolwiek pytań dotyczących stanu zdrowia należy zasięgnąć porady lekarza lub innego wykwalifikowanego pracownika ochrony zdrowia i nie polegać na treści informacji. Children's Oncology Group jest organizacją badawczą i nie zapewnia zindywidualizowanej opieki medycznej ani leczenia.

Do lekarzy i innych podmiotów świadczących opiekę zdrowotną: Treść informacji nie ma na celu zastąpienia niezależnego osądu klinicznego, porady medycznej ani wykluczenia innych uzasadnionych kryteriów badań przesiewowych, porad zdrowotnych lub interwencji w przypadku określonych powikłań leczenia nowotworów wieku dziecięcego. Treść informacji nie ma również na celu wykluczenia innych uzasadnionych alternatywnych procedur kontrolnych. Treść informacji jest udostępniana na zasadzie uprzejmości, ale nie powinna być traktowana jako jedyne źródło wskazówek w ocenie stanu zdrowia osób wyleczonych z nowotworu wieku dziecięcego. Children's Oncology Group uznaje, że decyzje dotyczące opieki nad konkretnym pacjentem należą do uprawnień pacjenta, rodziny i świadczeniodawcy.

Żadna aprobata jakichkolwiek konkretnych testów, produktów lub procedur nie jest udzielana poprzez treść informacji, jak również przez Children's Oncology Group, podmiot stowarzyszony lub członek Children's Oncology Group.

Brak roszczeń w zakresie dokładności lub kompletności: Chociaż Children's Oncology Group dokłada wszelkich starań, aby treść informacji była dokładna i kompletna w dniu publikacji, nie udziela się żadnych gwarancji ani oświadczeń, wyraźnych ani dorozumianych, co do dokładności, niezawodności, kompletności, przydatności lub aktualności takich treści informacyjnych.

Brak ponoszenia odpowiedzialności ze strony The Children's Oncology Group i powiązanych stron/Umowa o zabezpieczenie i zwolnienie z odpowiedzialności the Children's Oncology Group i powiązanych stron : Children's Oncology Group ani żadna strona stowarzyszona, ani ich członek nie ponoszą odpowiedzialności za szkody wynikające z użycia, przeglądu lub dostępu do treści informacji. Zgadza się Pan/Pani na następujące warunki zabezpieczenia: (i) „Strony zabezpieczone” obejmują autorów i współpracowników zajmujących się treścią informacji, wszystkich członków kierownictwa, dyrektorów, przedstawicieli, pracowników, agentów oraz członków Children's Oncology Group i organizacji stowarzyszonych; (ii) korzystając, przeglądając lub uzyskując dostęp do treści informacji, użytkownik zgadza się na własny koszt zabezpieczyć, bronić i zwolnić z odpowiedzialności strony zabezpieczone przed wszelkimi stratami, zobowiązaniami lub szkodami (w tym opłatami i kosztami obsługi prawnej) wynikającymi

Zdrowe życie po leczeniu nowotworu w dzieciństwie, wieku nastoletnim i wczesnej młodości

z jakichkolwiek i wszelkich roszczeń, stanowiących podstawę powództwa, pozwów, postępowani lub żądań związanych z lub wynikających z użytkowania, przeglądania lub dostępu do treści informacji.

Prawa własności: Treść informacji podlega ochronie na mocy prawa autorskiego i innych przepisów dotyczących własności intelektualnej w Stanach Zjednoczonych i na całym świecie. Children's Oncology Group zachowuje wyłączne prawa autorskie i inne prawa, tytuły i udziały w odniesieniu do treści informacji oraz dochodzi wszelkich praw własności intelektualnej dostępnych na mocy prawa. Niniejszym zgadza się Pan/Pani pomóc Children's Oncology Group zabezpieczyć wszelkie prawa autorskie i prawa własności intelektualnej na rzecz Children's Oncology Group, podejmując dodatkowe działania w późniejszym terminie, które mogą obejmować podpisanie zgody i dokumentów prawnych oraz ograniczenie rozpowszechniania lub reprodukcji treści informacji.

This text was translated into Polish from the original (American) English language version of this *Health Link* that accompanies the *Children's Oncology Group (COG) Long-Term Follow-Up Guidelines for Survivors of Childhood, Adolescent, and Young Adult Cancers*, Version 5.0, with permission from the COG. Neither COG, nor its affiliated organizations, researchers, or other persons are responsible for translation errors or misinterpretations contained in any translated versions. Please note that any disclaimer contained in the original version is incorporated by reference into the translated versions referenced above. The original (American English) version of the *COG Long-Term Follow-Up Guidelines for Survivors of Childhood, Adolescent, and Young Adult Cancers*, and related *Health Links* can be downloaded at www.survivorshipguidelines.org.

Tekst ten został przetłumaczony na język polski z oryginalnej wersji w języku (amerykańskim) angielskim tego *Health Link*, który jest częścią *Wytycznych Pediatrycznej Grupy Onkologicznej (Children's Oncology Group - COG) dotyczących długoterminowej obserwacji osób wyleczonych z nowotworu wieku dziecięcego, wieku nastoletniego i wczesnej młodości*, Wersja 5.0, za przyzwoleniem COG. Zarówno COG, jak i jej stowarzyszone organizacje, badacze oraz inne osoby, nie są odpowiedzialne za błędy lub mylne interpretacje w którejkolwiek wersji tłumaczenia. Należy pamiętać, że wszelkie zastrzeżenia zawarte w oryginalnej wersji, są włączone przez odniesienie do wersji przetłumaczonych, o których mowa powyżej. Oryginalna wersja (w języku amerykańskim angielskim) *Wytycznych COG dotyczących długoterminowej obserwacji osób wyleczonych z nowotworu wieku dziecięcego, wieku nastoletniego i wczesnej młodości* i zawartych w niej *Health Links* może być umieszczona na stronie www.survivorshipguidelines.org.